WIKIVORT
הוורטיס שלנו לכולנו

פרשת פנחס

ושם איש ישראל המכה וגו' זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני (כה ,יד)

טעם הזכרת שם החוטא

יש לעיין, מפני מה כאן הזכירה התורה את שם החוטא, והרי מצינו בגמרא שבת (צו, ב) שרבי עקיבא היה אומר: מקושש זה צלפחד. ואמרו לו חכמים: היאך אתה מגלה שמו, והרי התורה כיסתו. ומבואר מזה, שראוי יותר לכסות את שם החוטא ולא לפרסמו.

והנה כתב הרמב"ם (פי"ב מהל' איסורי ביאה ה"ד), שכל הבועל גויה, אם פגעו בו קנאין והרגוהו הרי אלו משובחין וזריזין. ובהשגות הראב"ד שם כתב, דהיינו דווקא כשהתרו בו ולא פירש, אבל אם לא התרו בו אין אומרים בזה הרי אלו משובחין.

ועיין במגיד משנה שם שהקשה, מנא ליה להראב"ד דין זה שצריך התראה בבועל ארמית, והרי דין קנאין פוגעין בו נלמד מפינחס, ושם לא מצינו שהתרה פינחס בזמרי קודם שהרגו.

ונראה ליישב בזה, דהנה נחלקו רבי יוסי ברבי יהודה ורבנן בסנהדרין (ח, ב), אם חבר צריך התראה. לדעת רבי יוסי ברבי יהודה, חבר אינו צריך התראה, לפי שלא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד, וחבר הרי יודע את חומר האיסור. ורבנן סברי דאף חבר צריך התראה.

והנה אף שהרמב"ם (פי"ב מהל' סנהדרין ה"ב) פסק כרבנן, שחבר צריך התראה, מכל מקום נקט שהטעם להתראה הוא כדי להבחין בין שוגג למזיד. ולכאורה קשה, דאם זהו הטעם, חבר לא יצטרך התראה. וביאר הלחם משנה שם, דתרי גווני שוגג איכא: יש שוגג שאינו יודע את עצם הדין, ובזה סבר רבי יוסי ברבי יהודה שחבר אינו צריך התראה, שהרי ודאי יודע הוא את הדין. ויש שוגג אחר, שאף שיודע את הדין, מכל מקום אינו נותן אל ליבו שמעשה זה שהוא עושה הוא בכלל האיסור, ובזה אף חבר צריך התראה.

ולפי זה יש לומר, דבמעשה זמרי לא היה חשש שוגג מן הסוג השני. שהרי במדרש איתא על הפסוק "ויקרב אל אחיו את המדינית", שלקח זמרי את המדינית והקריבה לפני משה, ושאל: זו אסורה או מותרת. נמצא שידע היטב שהיא נכרית, ולא היה שוגג במציאות המעשה, אלא לכל היותר היה מקום לומר שטעה בדין. ובכהאי גוונא, מאחר שהיה זמרי חבר ונשיא בית אב בישראל, יש לומר שלא היה צריך התראה. ולפיכך שפיר לא מצינו שהתרה בו פינחס קודם שהרגו.

ועל פי זה יתבאר היטב מדוע הזכירה התורה את שם החוטא. דבאמת בתחילת המעשה, בפסוק "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית", לא הזכירה התורה את שמו, משום שדרך התורה לכסות את שם החוטא. אולם לאחר מכן, כשהתורה באה לדבר בשבחו של פינחס, היה מקום לשאול: היאך נחשב מעשהו לשבח, והלא הרג את זמרי בלא התראה, ולדעת הראב"ד בכהאי גוונא אין אומרים הרי אלו משובחין.

לכך הזכירה התורה את שמו ואמרה: "ושם איש ישראל המוכה אשר הוכה את המדינית זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני". כלומר, לא בא הכתוב לפרסם את החוטא בלבד, אלא ללמד שהיה נשיא בית אב, וממילא חבר הוא, ובכגון זה לא היה צריך התראה. ונמצא שעל ידי הזכרת שמו ומעמדו נתברר תוקף שבחו של פינחס, שהרגו כדין אף בלא התראה.

WIKIVORT
הוולטיס שלנו לכולנו

פרשת פנחס

מקור: אמרי שפר